

Stjeps adbraugurinn.

Endur fyrir löngu bjó í Gystra. Þau gæddi stjépa ein, en
 Gæddinn hét. Hinn hafði mist mann sinn þegar börnin 5 að
 tóku voru ein í eitan, en með sérstökum dugnadi og eljin
 sinni hafði hann tekið ad komast af, án annars hjálpar,
 þar til elsti sonur hannar, Einari ad nafni, gat farið ad
 létta undir með hann, og þegar fram lidu stundin og hann bar
 aldur til, tók hann við öllum tíu forráðum utan hress og
 þótti vel takast; hafði móðir hans margan barninginn
 klotid í lífins sjó og var því stjépa jafn-for ad standa í
 einum þeim, sem oft eru lífinu samfara, eins og hinn adur
 var; hinn eini börnum sínum mjög, en mest þó Einari,
 sem vorloft var, þar sá hann þóttist sjá, ad í honum ötti
 hinn únggan grundvöll undir farsallegu framtíð sína
 og barna sína.

Einari er þannig lýst: Hann var bjartur í hári og höndum,
 með blá og blidlegu augu, taplega meðalmanur í hönd, en vel
 varinn, hannur ad afli og snarmenni tíu mörku; hann
 var hvers manns hugljúfi, virtur og elskadur af öllum,
 sem til hans þekktu, nor og fjór. —

Á þeim tíma, en saju þessi gæddist, voru fáin börnin í
 Stokkseyrarhörfi. Kirklja var þar og var hinn iðkirkja frá
 Gæddverjaból og þar mersuð þriðji, hvern sunnudeg. Á líd-
 inni til Kirkljunnar í Stokkseyrarhörfi og spól komu

fyrir austan hverfild, er það nokkur er Steip heitir (eftir einnig
 nefndur Steipar í Steipum o. s. frv.) Þinggu þar bróður Svein,
 ógjetir og vissu menn létid mig að þeirra og upprema, ámid
 er það, að þeir myndu (hafa), þá er saga þessi gjörðist, hafa komid
 þangud fyrir nokkur austan af Austur sveitum (Skaptafells-
 systur) og horfid þarna vestur í bóginn undan eldgosum og
 ill-eri, er þá voru mig líd þar austur. Hét annar þeirra
 Þórdur en hinn Jón. Vorn þeir myrktu í steipi og struggalopin
 mig á eyndum, svo, að menn sveiddu mig hjó þús, að eiga
 nokkur móto við þá. Þun þórd var það sagt, að hann væri rammur
 að afli, svo, að hann hefði aldrei afstátt orðit og ef hann
 skipti steipi, líkist hann fremur frólli en menntum manni,
 og eftir þús handsteyptum og ill-vígur, hefðargjarnu og höfð-
 setum. —

Stómt fyrir ofan Stokkseygar hverfild er það sá er Tradar-
 halt heitir. Þar bjó mig þessa myndir maður sá er Jón hét og
 var hann gildur bændi og átti fjölda lesnadar. Einkadóttir hans
 hét Tuzi björg og var hún mig hótung-aldur, er hún var komid
 sojnum; þótti hún beztur hvern kostur þar mig stúdi og þó
 vider vori leitad, enda höfðu margir hinna yngri manna komid
 augu í mannkostu hennar og störmu gotskaft og þó orðid til
 að leita þar hvernfangs sem hún var; einn medal þeirra sá
 Þórdur í Steipum, en hún vissadi þeim á milli í lang. Þó
 var það einn af vitlum hennar, sem talid var að myndi hafa
 fundid náð fyrir hennar augnum, aðrum fremur, en það var

Einari í Lögum og þótti mönnum þar jafnt í Skónum, þar
sem þar höfðu í sínu lagi voru álitin afbragd annara manna.

Orðrinna þessi aflaði Einari óvildar með bítu hans,
en söðum mannbasta hans og alls atgerfis, þar þó eðhi
í þessu, nema hjá Þórði í Skýrum og það svo mjög, að manni
óttuðust að fyrir eða síðar mundi þeim leuda saman og það
því fremur, sem Þórður hafði alment, það álit í sér, að
þann mundi eðhi vilja leita í loptu haldi fyrir neimnu,
hver sem í hlut okki og sigt mí, ef sú yði rannin á, að
Einari yði þorinu hlutskapsari í því, að ná þylli og
vinátta Lugiþjargar í Þradarkalti, en í þessu var alment-
ingur ein í óvissu nokkureis, en óttuðust þó, Einars
og Lugiþjargar vegna, afleiðinganna, ef í handtaka
slogi milli þeirra Einars og Þórðar, út af svo alvar-
legu og viðvornu málefni. Var mí skylt um þríf. —

Útasi var almennt í Skótskopsi um þessar mundir,
og skundun menn það allan ársins þring, badi þeir, sem
þjuggu í Skótskopsar hvefji og í nokku þeim þar í þring,
að svo miklu leyfi sem þeir máttu, vegna gegningu og annara
heimilis-anna, en adal-útræðid var þó í vetrarveitid-
inni, frá febrúarleyjnum fram undir Þrossmessu á vor,
því þá var aflavornin mest. Var þá haldid úti flévi og
stóori skipnum en ella og fjáldi manna ír fjarlögum
sveisnum skundun sjó þaðan og lágu vid í sjó búsnum,
þeir, sem eðhi höfðu kúsnadi í þeimnum sjálfnum.

Þegar gestir voru, hóf þu manni einn ráð að vinna, við af
 afli físta jarnis og koma honum undan skendum, í hezlu
 í gandróðnum, gjóttorpi eða ránu (rástænding) og
 þærfti það mikillar menntu og hugsmáttu við, því
 físta jarni vildi opþ málkast og meygna í óþvættu, ef
 staki var því betur menntu hvið. Í landlagnum, sem opþ
 stóð yfir í 3-4 vikur í einni lotu, var opþur í móti opþ
 lítið fyrir hendi að vinna; var það þá helzt fyrir stöpin af
 spila í spil, fara í gýsa leiki úti við og þá helzt af
 stöpin til bændaglinnum, enda var það lengi trú manna
 þar eystra, ef landlagnum voru orðnar ný og langar, að
 þá myndu brátt koma gestir, ef þeir þetu haldid almennu
 og góða bændaglinnum og vart þeim ótrúlega opþ að þessari
 trú sinni. Í bændaglinnum skentu menn ein vel og
 því betur sem fleiri tóku þátt í henni, enda var það fjór-
 legasta skemtunin, sem flestin, yngri og eldri, konur sem
 karlar gátu tekið þátt í umráðhvort sem áhorfendur eða
 þátttakendur.

Tithögun bændaglinnum er þannig:

Allir þeir karlmenn, sem konur eru yfir fjörmingar. Alla
 skulu orandugir, viljugir, taka þátt í henni. Þeir forustu
 og mest metnu glímu mennirnir eru valdir sem forstá-
 menn og nefnast þeir „kennabændur“. Þeir skulu sjá
 um að allt fari reglulega og vel fram og strísta lídinn
 milli sín í þann hátt, að þeir kljúa ein sinn til næstsinn

hvor á vestri eða útsu annars hvors þeirra, hefja annar þeirra
 efri hnappinn e. hinn þann næðri, síðan láta þeir einn og
 einn í einu kljosa sér annars hvors hnappinn og selst þá
 sá madur í þess lídi heima bíndlaus, sem hann hefur
^{50 ára hnapp þingun.}
 Kosid sig. Stundum getur orðid allmikill lidsumur með
 þessu máti: Annar heima bíndinn, for máskle nikklu flévi
 og btrri glimmennu e. hinu og veður þó þar við að setja,
 enda segur ekki verulega á lidsuminum eða ívolita glim-
 ma fyr e. heima bændum í sjálfir eijagt vit.

Þú var það eitt sinu, er ógættinnar höfdu látid óvanju-
 lazu lengi og laud laudagunnir voru orðnir verju fremur
 manna og leivinslepis, að sjónnem þessu sér samann nu að
 stofna nú til allsherjar teanda glímur, er svo vel vori vandad
 til, að önnur slíkt hefði ekkri þelst fyrri. Enginn mátti
 undan stíra, er í fyrstu etlari þetta að gangu þesslezu
 fyrri foröngum mörmmu. All stór hópur gaf sig for viljng-
 lezu fram, en þinnir voru kvattir með áfírnar- og eggjunnar-
 orðum, ungu allir víðfæddir skautmenn, sem þessu
 voru yfir ferunnar-aldur höfdu látid til leidar. Þjóldi
 unglinga ^{Kalla og} Kvenna, einhannu þinnu yngri, var nú samann-
 safnadar á á lidum blíviddis deji í þinnu, í þinnu
 svo nefnda Strugguclal, í Þrottes þess og lejujgust vit
 óvanjulezu góðri skennum, sem allir víðfæddir góðu
 hafð góðar og glevilegar endur minningar nu.

Þáttlokendur og áhafendur stíjstu hundruðum manna.

Líðid var fítt og fönqulegt. Þeirð indalt og ánoyjulest
broð lék um hvers manns varir.

Þegar úr í völlum Noru, var áhorfendum skípað í
kring um hvefjið dalmu, svo þeir gátu séu best séð vidur-
eign hinnu ruggu glímmannu midri í dalmu, sem er
hér máltil 40 fatmar í þvermál og etaki annað en loyð í
sjálfu línum, sem alls er tæmi olétt, eins og heflur fjól.

Þá sá þeir einn af forgjörum mönnum meðal glímmanna
og það þá sögja til hverja þeir vildu hjósa fyrir heima bondur
og hlutu þeir Einar í Trængdi og Þórdur í Skípsinu fleið atþoti.
Lýsti hann svo yfir því að þeir vöru kjörin heimabondur og
fjáði etaki undan að stovast.

Þessu þeir síðan afsíðis Einar og Þórdur og þessu þeir séu
sinn hnappinn hvor í vetti Einars; hlaut hann efsi hnapp
inn og Þórdur hinn nederi. Þótti mönnum þessi tilviljinn
ver. Þendingu þá að Einar mundi vera hinn efsi hlut,
að leikstotum þar sem hann hafði hlöfnagð efsi hnapp
inn. Aftur í móti þótti þá benda í betri liði afli hjá Þóði,
að hann féleik fyrsta mannum. Þessu þessu getala í þátt, að
skiptu lídum og lauk því svo þá líð Þórdur var betra, en
líð Einars mannfleira.

Var niðrygð í glímmum og þeir látni glímu fyrst
sem líðléthartir þóttu vera og gæta svo fram um hvef, að
allt fór vel og skípaletta fram og stenkta menn séu hilt
best og því betur, sem betri glímmum áttuð vit.

Þekktu svo, þó er til eftir stöðu þeir manna af líði Þórdar,
 en enginn af líði Einars og vauð hann því að glíma við þá
 alla, áður en til úr slita glímu munu komni við Þórd og líst
 ni eptri í löngu, áður en Einar hafði fætt þá alla þeir á. Var
 hann þá mótur ordinn og vildu menn að hann fangi línu
 til að kasta mótinni, áður en hann glímdi við Þórd, en Einar
 vildi það eptri og reynt þeir því nokk samsan. Það kom brátt
 í ljós, að Þórdur hafði afl meira, en Einar var mjúkur fyrir
 sem kottur, svo, að Þórdur gat eptri komið honum af fötum,
 þó hann reynti margar og hardar atrennur að honum; mátti
 þá oft eptri í nielli sjá, hvor hlut stárfari gæði og óx ni at-
 hlyði gáhrifamagn áhöfundanna því meir sem vidur eigna
 hvarnadi og stóð lengur. Klutleirning þeirra var fættu mikil
 og því nokk all Einars megin, því menn höfdu nokk ísta þess
 hátt og í hljóði, að Einar lefri sigurinn úr loftum, svo sefagts
 mátti rostim í heljar meunum Þórdi, en ni var andgjá au-
 lega farið að fyllna í honum: Hann var andur í framum
 sem blóðs fötum vari og gæði ni hverja atrennu þryllings-
 lapi að Einari til að komu honum af fötum, en það vildi
 eptri fútt nokk. Einar sá, að hann mundi eptri gæta varist
 hann gangi Þórdur til lengdar og ásetti sér því að nota ni
 hvert fötiferi sem leydist til þess að gæta enda í leitnum,
 í hvern hátt sem það kynni að falla og þess var eptri langt
 að leida: Þá einni quinnustu sólarinnu, sem Þórdur hafði
 gert gegn Einari, hóf hann Þórd í loft upp svo að

höfuð Þóðar vissi niður en fótur upp og rakt hann
 niður fall niðri á höfuðið svo að gnæst í lífamótum
 hans og heyrdu sumir brot hljóð vera, en áhvarfendurnir
 athludu þykktir að verða af þögnandi og fótur þeir lítill eftir þeir
 að Þóðar stóð nokkru sinni upp og var geymsi legra reidur.
 Hann gekk að Einari og mælti: „Þó þú hafir borið
 horri hlut í viðskiptum okkar: fættu sinn og njóttu mí
 samfagnadar þeir. sem á leik okkar hafa horft, þó á
 skaltu vita, að við munum trítast svo áðan sinni, að okkar
 vanti aðrir til frásagnar um viðskiptin og þeir viðskiptum
 skulu menn ekkar fagna einu og þeir þess. Seinnu komu
 dagar. Gy stóð ekkar gleyma þér, Einar!“ Að svo mæltu gekk
 Þóðar einuþing í túrta og þóttist Einar aldrei hafa séð
 hann, né veinn annan mann, jafn trólslegum og iðilílegum
 áspindum. Eigi heyrdu menn orð Þóðar, en þeir sáu að
 hann talaði eitthvað alvarlega til Einars og öflugur mjög,
 að eitthvað ills mundi af hljóta.

Gangu menn svo hver heinn til sín, dagsvergi í hugar og
 við hefti máttu ást eftir svo góða skemtu í fyrstu og
 lídu svo framtíðum, að eitthvað var til líkinda. —

Vetrarvertíðin hafði verið ógæfleg: Sífeldir hafvínslar
 og brinnkodar, svo, að sjaldan völdu kornist í sjó; aflabroddir
 voru þeir lítill og lágin hlutir; en þó sjaldan réið völd, var
 1100k afli þeir fiskur var ávallt meyer fyrir.

Það hafði ekkert gert útskipt á fjórðu vikun, en á vestrar dögum síðasta fór að tvíta í lofti og leit úr fyrir gott veður. Það var því uppi loftur og fet á öllum í sunnandögum fyrstu og hver kominn að sínum hejps þegar í afturveldingu og útblit fyrir að heft vori að skjótask úr fyrir bodana, þó allmikið skerjastriólt vori, brimhljóð og barði í útsundi, enda stóð ekkert lá-deydan lengi, því nú hádegis tíð fór sjóinn allt í einu að brima og það svo mikið og steyndilögu, að sundin voru ill-för, er þeir, sem fyrstir komu að þeim, vudu að leggja til laga; en sé lojð til laga, á sá sem fyrstur kemur að sundi, rétt til þess að nota næsta lag á undan öðrum og svo Koll og Kollu, í þeirri höf sem þeir koma uppi að sundinu. Standi nú svo á, að sá, sem fyrstur kemur að sundinu „tróði hann“ (D: sjóinn) svo lengi, að öðrum, sem á eftir koma, þykki sjóinn fór, en sjá að sá, sem réttirinn á að nota lagid, ekkar ekkert að nota það, þó fór hann leyfi til að nota lagid hjá hinum. Við þetta getur hann að lílegu þrept verða lag en ella og mástul orðid svo nannuð fyrir að lagid er búið, þegar hann er kominn inn í sundid, á þann stund sem höttan er mest og ^{þekkas} mest þótt fyrir að fá gott lag.

Þetta vand og í þetta sinni: Formaður Skipsatro dra kom að sundinu, þar sem annar lá fyrir og var að „tróða hann“, en þykki hann vera óþarflega lagvundur, Kallar því til hins, og fór leyfi hans til að leggja í sundid, en er hann er kominn inn fyrir yzta bodanu, Skot, lekur „hinduodinn“ sig uppi og hvalfir undir honum, og barst skipid þannig inn eftir

sumtinnu, mórandi í hálfu klafi, móg skip, sem í
land var komið sást, komið út fjörvinnu til þess að reyna
að bjarga, en í meðan stólaði brinnid og stráumvinnu
skipinu sem var að fara út, vestur í óslitinn bringardinn,
svo björgunartíðnami allar undir árangurslausar og förs
þar stríðid með allri áhöfu.

Skips frá sem eru voru úti fyrir komuð inn stórnun
síðar, heilu og höldum, en móg fengu þó svo slamb, að skip
þeirra hlupu með, en þá er áriðandi að allir setji árar í
kljót og að etla; stæni undan, eða stýrid missi sjó. Von
kvöldid gerdi afsýnnuosi af útverdi og náku þar af leiddandi
átt lífin þá mun nóttina - nema eitth - því það sem flýgur í hálfu
klafi, hefur á móti vindi, en etla undan. Ráð þóðar í Skipsnum
hátt etla og aldrei upp frá því. Þátti mér þá það næsta undan
loft, þar sem átt hin lífin náku upp, nokkurn átt í sama stáð
en hátt etla og var etla mun það fengist aftur að leit þessi ver
in gjóð að því mun allar fjörvinnu frá í bringard. Hin lífin
vorn síðan átt jánsungin að Stokkseyri að vinstoddu fjólmanni.

Þegar fram undir traustid leid og nóttu fór að lengja, þótt-
mun menn verda varir við ýmislegt óvenjulegt í eytri hlutu
hverfisins: Menn vilkint í björku vedri, hestur feldust og vöðun
traustola af hradstun vid það sem menn þó eigi þóttuð sjá sta
verda varir vit og mógundust þessi „undarlýðheit“ þó mér
sem nóttina dinnmati og er að vetur nóttum leid, var þessi
áttgjóndur ordinn svo harrámmur, að menn þóðar etla mun

þó er þús ad ganga eftir ad dinnu loto af dægi; þrusdar ylfroðu
 og span góluðu, klífr og kálpar slíðu klafabörðin og manni, sem
 höttu sér úd fyrir bojardeymur eta fóru eftir korn milli bója,
 komust oft nauðulega undan barsuind og hrakningi, án þess
 þó ad geta gert sér ljóst, hvað þessum ísteöpunum allri. Þeir, sem
 vensu undir úti þóttust þó stundum kenna þar fórd frá Skýsum
 í fjerd, því þeir sem hönd gátu fast á illdeftli þessu, fundu ad
 það var í sjövotum steinum klednum og nam eftir niðr ad krefotum.

Þessum fulltíða mönnum í Skoptseyru hvefji hafti draugur
 þessi gjört meiri en minni stéruveifur, nema Einari í Tra-
 gendi: Hann vand ad leið neins vís, þó hann vori þar í fjerd, sem
 adrir þóttust venta draugum varir, en það var adallega í suðinum
 frá Tragendum um austur ad Skýsum. Einar lagði fyrir létinu
 trimum ad þetta og taldi það hrotstu eina verra, óhranstra
 manna, barna og mjólinga, sem stóla bóri neinn gamn ad
 gefa, enda mundi þetta, ef nokkud vori, fara af. Samt var stóli
 þriðrum það, ad Einar gendi sér far um ad komast eftir þeim
 samna í þessu efni og vissist hann leggja einhverum trimum
 ad það með sjálfum sér, þó stóli létu hann það uppi við adrir,
 heldur híd gagn stóla. En adrir héldu ad draugurinn
 mundi stóli voja ad Einari, svo mikilv Kaulmanni sem
 hann var, snar og snofur í kreifingum sínum, og
 leid svo fram ad sólmun, ad stóli niðr bar við, en samu þeim-
 uminn var þó þarna um þetta vöti, án þess mikill usti gendi
 af, nó meiri en vensu hafti við og við allt haust líf.

Jólafastan hafði verið einhvar góðvinda-sörn, sípeldan stillur
 og hvar frost, en þó svo, að vötn átt voru lajð ísi. Einar í Tra-
 gerti hafði heitið munnsetu sinni, Trugilbjörgu í Tradarkalti - því
 nú voru þau heitið hvarb öðru - að heimsetja hana nu jól in
 og dvelja hjá henni í (Jóladags) aðfangudags kvöld jóla og jál-
 an jóladaginn. Þau hugdu því lóti gott til jólauma og sagði
 Einar móður sinni frá ráðagæð þeirra, en hún lét sér fátt um
 fimrast og latti hann fara einn, staki af því að henni þótti
 ekkri ráðakapurnum góður, heldur af einhverjum lífda hvaldi
 af því að vita það, að Einar atlaði í Tradarkalti í aðfangudags-
 kvöldið að loknum þyrningum. Hún vitði að hann fór staki
 fyrir en í jóladagsmorguninni, en af því að Einar hafði sagt heit-
 mey sinni, að það stýldi ekkri brogðast, að hann hosi í aðfangu-
 dags kvöldið, vildi hann ekkri fyrir nokkru muni brogðast því heiti
 sínu. Móðir Einar vitði þá að Trugilbjörg hosi í Tra gerti það
 kvöld, en Einar taldi njús vandkvæði í því og lét svo það
 fal niður, þá í tíli.

Á aðfangudag jóla var Einar árla í loftum og að loknum
 úti verbum getað hann nú í va sinn og fundar-njóð í því, að
 móðir hans er ekkri hrisin úr vaktalari; þessu henni að hinni
 hennar og sér að hún er valdandi og spyr hana. Hvar þú ert sé
 veik. Hún kvædur nei við því, „en margt hefur komið fyrir
 mig í nátt“, sagði hún, „og vildi ég að þú yrðir hér heima
 þessi jól og forin hvergi, því mér segir svo hugur minn að illa
 munni af því hljóta, ef þú fer í Tradarkalti í dag!“

Einar bad hanni epti svo mala „og vori heimsteuleg“, sagði hann, „þú láta innmyndun eina eptir sér frá að halda ord sin og mundi hann aldrei slíta gjör.“

Móðir hans mælti: „Gad var í nótt, ég vissi epti hvort ég var vakandi eða sofandi, að ég þóttist ganga að rími þínu og sá ég að þú varst í ríminu, en það var allt í einu blóðlátur og flærstu í blóðinu, án þess að geta bjargad þér; síndið mér þú menna til mín þessar augun og með augunum í þínu mælar til að ég hjálpari þér, en þú vart ég svo máttfarin, að ég gat hvortsi hræift legg né lid og átti engin tóla á að bjarga þér og mér vindið engin aðrir getu það, því blóðið var storknað utan um þig eins og ískella, áður flærstu í því en mér var það frosið utan um þig. Við þetta mikla hugarstíð mitt átti ég all-lengi mig ég hrættu upp og var þú svo máttfarin, að ég freysti mér epti til að klada mig. Og orna þú, að þú gleir það fyrir gamla og þreypa máður þína, sem þú ávallt hefur reynt á ástríkur sonur, að fara eptir í túrta frá heimili þínu þessi jól.“

Einar mælti: „Þú hefur lojð óþjótlega í ríminu í nótt, móðir mín, og haft martróð. Og gati epti hofst framman í minustu mína, ef ég brygdið lofordi mínu við hana og lét þá fánýtt draumamygl eptir mér frá því og því síður er ástada til þessa, sem vedrið er svo indallt mínu og lítur út fyrir að verða í Koöld: Gladasta tunglshinn og rífa-hjarn og því allt. Og held því áreisnulega að mér sé engin hokka binn og

vildi þú að þú gætir hreynt þessari fátíðlegu hreyningu í
 huga þínu og tekið upp hina vanalegu gleði þína og stult-
 um við svo eðli minnast frokar í fátta mál! Vandi svo
 að vera, sem Óinnar vildi og leiddi þú dagurinn til Kóoldis og er
 Óinnar hefti lokid störfum sínum, bjóst hann sínum bókum
 fötum og lagði af stað og fylgdi oráðin hans hömum út fyrir
 Singsandinn. Þaði hún ^{ad hömum} ástara og áður að katta við
 ferðina, en það kemur fyrir stöki. Hinn kvaddi hann því með
 Kóoldinum huga og þáð fyrir hömum sem bók þín gaf og hélt
 svo hót þeirra sína leid: Hinn heim til sín, með fátíð-
 um augnum og sollum hjarta, fullvissum að hinn sá aldrei
 óþur þenna ástíðna son sínum, en hann á leid til Tradar-
 holti, létur sem kind og hjartalega glæður við þú til-
 hugum, að svo sem að hælþinu. Fræði minni hann verða
 um vafum á stíðnum ömum minustu sínum. — — —

Það átti að messa í Skotlas og í gótaologium, og þar
 í veldum var svo gótt, þing þin alla náttúra og rífa hjarn
 yfir allt, var fjöldi fólks að Kinkinn við svegar að og margt utan-
 sökum. Þar var og fólki frá Tradarholti, en hvor þai Jón bórði né
 Singsandinn stótti hans. Vandi þá brátt hljóðbari nadel Kinkinn-
 gista að Óinnar hefti eðli Kinnid í Tradarholti Kóoldid áður
 og var ymsum stundum að þú leitt, hverju þáð satti. Þegar
 þar er þin frætti þattu, sendi hann stótt austur á Fragerdi,
 til að fá fullu vissu fyrir því að Óinnar hefti ferid þáðan

Koeldinn áður og þegar það reyndist svo, slo hann í hárdröfnun
 með öllum þeim er vitstaddir voru og spundi þá hvar þeir vildu
 aðhafast en svo sorglega voru við konid, að einar vantati og
 enginn vissi hvar hann var orðid. Þeir kváðust hann
 forsja og vilja vilja hlýta öllum. Kváð hann þá sitt liad, af
 hotta við messagerdina og manni fóru í leit, því aðgerðir
 manna í þessu efni fylgdu enga tíð, því vera mætti og vonandi
 voru, að myndum voru um á lífi. Voru allir þessu niðr
 fylgjandi og skiptu þeir sér svo í leitir, svo margir og þétt
 sanna, að engin líkindi gætu orðid til þess að þeim væri
 yfir, jafnvel þinn minsta hlutf.

Klubbkaup sitt um daginn voru allir þendbinnir og voru
 þeir hundrad í lötu og leitinni svo hátt, sem áður er sagt,
 að þver sá vell og heyrði til annars, þessu þeir manni sanna
 hvor við annars hlíð, með nokkurntá þadma miðlilí, en
 svo nokkruð lengra til milli þeirra og þinnu vestri; stóð
 leitir fram í myrkur og reyndist árangurslaus með öllum.

Var því ákveðið að hefja leitina í birtingu nokkuð norðum, með
 einu manni fjólmanna, enda barð þá frequín á flög. einu og
 eldur í einu og vakti almenna sorg, allstóðar þar sem þinn
 spundið. Gaf enginn til hugar konid hvar af mannum
 hefti orðid, né hvern tæða ætti til að taka, þar sem leitir
 um daginn hafði verið svo ítarlega og nákvæmlega
 gjörd, en án alls árangurs. Þannu voru jafnvel í leit
 alla nóttina, niður við sjó, úti á skerjunum og rími í

húsum, allstaðar þar, sem húsan leyt. var í Einar zóti
legur, lífs eða líðinn, en alls kom fyrir eðki -

Á annan dag jóla var svo leitinmi haldid ífram fram í
mystum og vand hún einnig á angustlaus, þráth fyrir
það að leitarmanu töldu óhúsaudi að löfastór blestun
vori til í laudarsign Stofneseyru og ammar tatar þar í
Kring, sem eðki vori þráth leitarman. Þvón manni þvón hven
heim til sín, huggvori í hys en frá megi seija, samfordis
nu að frakari leib vori á angustlaus með álru. - Hvarf
manninn þótti vori eith híd-mundur samleguð fyrir brigið:

Eðki gat hann vilzt, þvón lungsljóð var og bjart alla nótt-
ina, eðki gat hann fandi í vóti, þvón ísar voru yfir álru og
á beruati var tvið að leita af sér allan grun. Mann vori
samfordis nu að Einar fundist aldrei og óþvón þeirru út af
þessum titluendi var ómuntilega miltill og sáttundur inn
almannur og sár. - -

Hannur freyinn hafði boogit í Þradarkall þvón í jóladag-
inu og vand Lugi björgs soo miltill nu hann, að hún mátti
eðki vori vóla vid hann; for eldrar hannar reyndu að hug-
kreystu hann með þvón mót, en þvón kom fyrir eðki: hún
vildi vori ein og næfthi hvarthi svefus ná mótari.

Á annan dag jóla zeth hún inn í svefn hús sitt og for-
eldra sinna, sem var innar af tóttófunni og huggvori af
reyru að sofna þar, á mótan fólkið í launum var vid eith
vekt sín. Hún leugdist í hún sitt, en vissi eðki hvort hún

Krafti fest svo efu. Vard hris þess frá vor, ad hris er etki ein
 i herbergjum, því madur gengur ad minni hennar og sér hris gjörta
 ad það er Coniar, áströmur hennar; er hann illa til rektu, i rífunum
 fótum og víta blár og bláugur; þari, þang og sandur er i fótum
 hans, hári hans og vitum og vatu kemur niður um líkama
 hans eins og hann sé ný droppur af sundi. Tungliþjógn verður
 svo bylt við þessa sjón, ad hris hefur ad standa upp og forða
 sér, en nú sig hvergi herra. Mæli þá á, en við minni o Lad,
 til hennar á þessa leid: „Etkei þess þú ad öttast mig,
 Tungliþjógn, og minn etki gjöra þér meir. Gj hefi þráð mig og, ad
 komast á þeim fund og af því ad ástir er skerlari en landinn,
 er mér nú leyft ad kenna til þeir og segja þér hver hris
 síðustu aðdrif minn voru i þessu lífi, en þau voru þessi:

Gj lagði af stáð ad hoiman frá mér i ljósustejplunum i aðfanga-
 dags-kröldid, gláður i hnga, með þá fortu vor ad og mætti loeljo. Þjú
 þér um jólnin. Gj flaug fremur en geta, til þess ad komast sem fyrst
 til þin. Þegar og er kominn sem svarar hálfri leid, þá heyrir og ad
 einhver kemur á eftir mér og þegar og lét við, sé og einhverja verra
 i manns-líki, spáðkorn á eftir mér og þer sin geyst, og sýnist mér
 stjórth dragast saman með okkur, þar átt fyrir það þó og greitt ad
 spævid sem mest og mætti til ad losast við samfylgd hennar, því
 og vildi engi samfylgd hafa; eftir litla stund verður mér erm
 litid aftur og er þá þessi madur, af manni stildi kalla, kominn
 i hola mér og sé og þá glögg, ad það er þindur frá Steijonu og vard
 mér þegar ljóst, hvað hann vildi mér, og einnig það, ad etki

minni háðlegri undan að horfa, heldur láta stíka að sköpunum,
 og freista þess að hefsta för hans. Eg bjó mig því sem best ég
 gat undir það að fara í móti óþreki minni, enda var þess elsti
 langst að eða að honum réðist að mér og tók við þegar bardagi mill-
 um okkur upp í líf eða dauða og átti ég mig í erfiðum með að verjast
 áföllum undan hinum ógurlegasta ágangi hans, enda fann ég
 að þráttar hans voru fróllandi mig. Hann heldur hold frá
 beini og svo var óþykkin af hinum (svo) dæmilt, að mér ottadi óþt
 og þíðum að slá fyrir bígri, auk alls þessa átti ég afar erfið með
 að fá handfestu í honum, vegna þess, hve hátt og blautur hann var
 viðkomur og átals. Geti þessi vafalegi bardagi fram gótu allri
 nokkuð og fór vörn mín að verða því veikari sem lengur leid á ríttina
 og sá ég að endirinn ^{var} í nánd, enda óttadi ég þá, að hann tæmi
 sem fyrst, úr því svo var þess; svo þegar framminni morgun-
 um kom, var svo af mér droginn, að ég mátti engu mótsþynnu veita
 og þegar hann hafði gengið svo frá mér, að ég gat hvortá hveif
 legg ná lid, tók hann í fótur mín og dró mig þannig inn í gamalt
 höfudrot og trád mér inn undir hálffallinn vegg og mátti til
 minni: „Hér stæltu geymslur til nokkuð natar, en þá kem ég aftur
 og fullkemma verki mitt og hefji ég ni goldid þér byltuna í Stokkes-
 eyvar-tíminu forðum“. Að svo línum fór hann, en ég lá of líti, yfir-
 tengdur í sal og lífanna og gat mig elsti hveif og allur hljád gefid
 af mér og er elsti haft að leysa þeim fjáningum, sem ég leiddi óghey-
 faldid kala skamt frá mér, tókatali þess og vord vid ad þess inn i
 höfuna til minni, en ég var kulinn undir hálfholturnum veggum

um og gat ekkert látið til mín hegra, hvoð seginn sem ég vilði. Leitar-
 menm og aðrir, sem komu þarna í nánumda ummunda hafa séð fötafrakk
 eftir okkur frá nóttinni áður, en af því að enginn snjór er á jörðu
 og allt best og frásíð, hafa þeir engin vagnsummerki séð. Þessi ogur-
 loyni harntróali voru því ótrúnaðilegir, sem ég átti þess full-
 vís, að óvissurinn mundi standa við orð sín og koma mér
 nóttina, en að ég elski stegldi deyja innan þess tíma, hygg ég
 að hafi komið af því að svo nýg hljóði í lofti er á dögum leit.
 Eg þræði því lausnarstundina og vissi að þegar draugurinn
 þorri aftur, vori áttu lokid, sem og vand; því þegar daimma
 fóto, þorri hann; dró hann mig nið úr föttinni og stranda úr
 mér þessa litlu líftöru, sem eftir var og dró mig síðan alla
 leit niður í jö, fyrir neðan Staða stadi, gróf mig þar í þara
 tengi í fladarmálinu, rétt upp undan Keinglöttu lövi, sem
 lúðk er steynum á alla vögu og er Setberg í útendurs-
 horninu á því lövi.

Tú vilði ég birtja þig þess, að þú létir leita mín og jandsetja
 mig í Kirkjugarði, soo ég fái að hvíla meðal Kristlimum manna; einnig
 leid ég þig að leita eftir móður minni og systkyngnum. Verid hugtraust
 og lífid vel".

Að svo mæltu hvarf Auglýðingun sýn in og hrotað hún
 upp af dvalarinnu og föttist hún leid sjá á eftir hrossinu
 hvarfa út úr herbergjunu og meyna þrælykt þann hún inni hjá
 þé. Þú föttist sítt um að hún hefði a. m. h. Tengid bend-
 ingu um hvar Ginnur vori að leita.

Einari hleek á fösta dags hafti vedri-brúðid til hins og næstu náttu gættu hann og storm, sem hvar tveggja jókst svo mjög í annan fösta dag og nættina þar á eftir að aðskiláku gjörði, ísar leysti mjög og glerhálka gjörði í hlataummu og þar sem ísar voru; gangfari vand þvi vort og erfitt.

Þegar Þurpiltjón hafði þá fund sig eftir það sem fyrir hann bar, sýndi hann upp úr rími sínu og fór út; á leiðinni mætti hann möður síningu og sýndi hann um föður sínu, en hún kvæður hann um etaki hafa lokið regningum. Þær þvi Þurpiltjón upp í heggard, kistur þar föður sínu og sýndi við hann: „Hú hefi ég fengið vitustöfnu mínu, hvar Einars er að leita og vil ég að þú komir með mér með alla þína menn og saki- um líf hans og skulu allir vera vel útbúinnir með staf og mannbrotta svo og ljós til að ljúsa í dimmummi, þvi til sjáfar verður fændinni heitid“.

Faðir hannar faldi að etaki vori vitustöfnu að fara í slíku ferð, svona að kvæddi til og um úrvitustöfnu að láta drömmi- nupl hálfsturladar mannestjnu leida sig út í slíkt gönguhlans, enda mundi það verða haft að hafi og spotti út í frá.

Þurpiltjón mætti, og var mikið mikið fyrir: „Ef þú, faðir minn, vilst etaki fylgja mér í þessa ferð, þá vona ég að ég hafi svo mikið veld og þvi fæki þinn, og geti fengið það með mér til fylgdar og þó enginn vilji fylgja mér, þá fer ég sjálf, samt sem áður.“
Það þvi stíldu þau báð og gættu hún um í báinu, en faðir hannar

sá, að þar sem hún var svo einbeitt, mundi hann engu gæta um þó að, þeir Lújubjörgumundi staula við orð sín. Hann fór þó inn í keim í gæti henni og fót þeir vinnu sinni sína með sér og henni til fararinnar. Þjuggu þau sig nið af stöð og löngu leid sína niður að sjó, samkvæmt fyrirsoðnu Lújubjörgu, en vepra hállu og illrar forðar, söthit þeim ferðin sína. Leitin þau þau fyrst ^{þau} en Lújubjörg vísaði þeim til og hófu þau stöð leitud lengi, áður þau námu í lík Gímaus. Þetta þau það þeim að Stokkseyri og bjuggu vel um. Fór svo jandur forin fram þá um dagnum síðan, með mikilli viðhöfu og að viðstöddu miklu fjölmenni.

Óþví það tóti, Lújubjörg mæður Gímaus og börn hennar til sín í Tradarholti og bjó hún þar að fadur sínum látum og þótti hún gáfuau þvermstörungur mikill.

En það af draugnum einu að segja, að hann hefði víða orðid vart, en þó aðallega í leidinni frá Stokkseyri og austur að Þaugstada-á, og þúsar öðri veifur hefði hann gjört mönnum í þeirri leid, enda margar sagur til um hann. Ein er sú, að hausti 1894 hitti ferðamaður hann um nótt inn í höfð hinni í hinni soonefndri Þaugstada-klofs, og felaði ferðamaðurinn við hann og enda þeir hvort við annan, sem þó sigr er til um draugu, og sagði hann ferðamaðurinn um fullum þetu nafni síth og hver hann var; en að ódulegi verður samtal það er þeir áttu hvort við annan, stöð gætt sýft-

skálf hér, enda var það eigi laugþ. og mun draugurinn
 elsti hafa viljad mikið við þann mann eiga, þó madurinn,
 sem engar hraditir kenndi, gjörði sér allt far um það
 en kunnast að hinni samasta um það, að það vori ekki
 blekking ein eða hugarburður hans, að þetta vori
 í hann og veru draugurinn, sem hann taladi við.

Árið 1904, er framar í þessari bóto gefid um viðskipti
 Jóns Birnis Jóhannssonar við draug í Þangótöð Kaupsi,
 en það eru all líkindi til að það hafi ekki verið Skips-
 draugurinn. Ad vísu hefir þessum nöfnum: Þang-
 stöð draugurinn, draugurinn í Þangótöð Kaupsi og Skips-
 draugurinn, oft verið blandað saman, og vita menn það
 samast um þá, að þeir séu ekki fleiri en tvö.

Árið 1900, flutti sá, er þetta hefir, til Reykjavíkur og hefir
 engar sögnir haft af Skipsdraugnum síðan; en því er saga
 hans skráð, að margir almunir og málsmetandi menn hafa
 kunnast hann til þessa, að meira óbragða, svo, að í allt mun
 aðal-atriðnum hefir þeim verið saman, og helja hana sama.
 Ad hin mun óvísu skráð ^{þetta} verið og hvergi þessum og ad ekki
 þótti rétt að hris gleymdist með allt og lifðu þessum
 nú hér með.

Þessi saga er skrifud eftir handriti morris þess, sem
 um er gefid, í næstu síðu hér að framan, ad hilt hafi draugurinn
 árið 1894 og í þessari síðu, ad flugt hafi til Reykjavíkur árið 1900,

er mér persónulega þunnugt um, að hann er athygluð maður og
sterkumblaus; hann er fæddur og uppalinn í Paulveigabajar-
hryppi, en vildi ekki að öðrum leyfi láta sín getið.

Reykjavík, 17. febrúar 1927.

Jón Þórhson

Þannleikar í Þorlákshöfn 1883.

T. Mannsteður og sjókrákingar.

Árið 1883, fimtugdögun 29. marz, var þungblíð væður í lofti: þegar út
var þornid í birtinguna þann morgun, var suður- og vestur-loftið eins
og sæi inn í Koldinnuau helli; vori litid í austur- og norður-átt, gat
að líta snjógrátt þykkin yfir öllum fjöllum, en norðan undan Heklu,
vestan undir Hestafelli, vestur undir Trögólfsfelli, var grú og
gláfralag skinnuglota og uppsaf öllum höltum og hadum, í þá
átt að líta, var iðlyngulagan skapfreming að sjá. Holt og hadi
vorn eins og sæi á hrygg á Skapillum helli, en háinn risi
í baki og stótti háns og gusterinn af norð-austri var bæði
iðlyngur og nafur. Og man enn, að mér vand að orði, þegar ég
flim út um morguninn, það, sem þarinn sagði: „Hann er
suddalagur í suðrunum mína, þykkin mér.“ Og er ég þorninn
í sjóblíð þá, er ég var í með öðrum skipveigum mínum og sagði þeim frá
iðlyngum, fór ég mér ord annars manns í munum og sagði við þá